

Schadepreventie op het stuk van de burgerlijke beroepsaansprakelijkheid: een zaak die ons allen aangaat

Sandrine Ghilain

Verantwoordelijke van de Juridische Dienst van het IAB

Artikel 33 van de Wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen verplicht externe accountants en belastingconsulenten om zich voor hun burgerlijke beroepsaansprakelijkheid te verzekeren met een door de Raad van het IAB goedgekeurde verzekeringspolis.

Om de leden in staat te stellen deze verplichting onder de beste voorwaarden na te komen, heeft het IAB bij de verzekeringsmaatschappij AXA een collectief verzekeringscontract "beroepsaansprakelijkheid" onderschreven, dat op 1 mei 2006 is ingegaan.

Dit contract biedt uitgebreide waarborgen wat betreft gedekte activiteiten en maximumbedragen. Op het gebied van professionele BA kan de verzekeraar tussenkomst verlenen tot 2 500 000 euro per schadegeval, bovenop het bedrag van de vrijstelling, die slechts 500 euro bedraagt voor een eerste schadegeval.

Wat de BA "Uitbating" betreft, is het maximumbedrag vastgesteld op 6 200 000 euro per schadegeval voor de lichamelijke schade, met inbegrip van immateriële schade veroorzaakt door een gedekt schadegeval, en op 2 500 000 euro per schadegeval voor de materiële schade, met inbegrip van de immateriële schade veroorzaakt door een gedekt schadegeval.

De vrijstelling blijft beperkt tot 125 euro.

Bijzonder aan de collectieve polis is dat de verzekeringsmaatschappij noch een verzoek tot aansluiting kan weigeren, noch personen uit de verzekering kan uitsluiten (bijvoorbeeld bij herhaalde schadegevallen).

De enige premie, betaalbaar per jaar en per verzekerde "natuurlijke persoon" (erkende vennootschappen worden zonder bijkomende premie verzekerd, mits alle externe accountants en belastingconsulenten waaruit de vennootschap is samengesteld, tot de collectieve polis toetreden), bedraagt momenteel 320 euro, alle taksen inbegrepen.

Ondanks de alarmerende cijfers over de kostprijs van de schadegevallen onder de vroegere collectieve polis bij AGF, kon dit bedrag behoorlijk laag worden gehouden, en wel doordat:

- het IAB van de Dienst Voorafgaande Beslissingen in Fiscale Zaken een beslissing heeft verkregen waarbij de toepassing van de vrijstelling van de taks van 9,25 % op de verzekeringsverrichtingen op onze nieuwe collectieve polis wordt bevestigd;
- een clause werd ingevoerd, die de verzekeringsmaatschappij machtigt het contract voortijdig op te zeggen mits een vooropzegging van 6 maanden, wanneer de ratio "schadelast/ontvangen premies" de 60 % overschrijdt.

Om deze laatste reden en, meer algemeen, om de haalbaarheid te vrijwaren van een collectief verzekeringscontract – dat, afgezien van enige andere beschouwing, de verdienste heeft gehad de burgerlijke beroepsaansprakelijkheid van de leden van het IAB dertien jaar lang te verzekeren tegen een premie die nooit meer bedroeg dan 350 euro – werd in het verzekeringscontract overeengekomen dat, per kwartaal, aan het IAB een anonieme opgave zal worden meegedeeld van de aangegeven schadegevallen, de door deze schadegevallen veroorzaakte uitgaven en de door de verzekeraar met het oog op de uitkering gevormde voorzieningen, met vermelding van de oorzaak.

Het doorspelen van deze informatie heeft tot doel om het IAB in staat te stellen tijdig te anticiperen wanneer de instandhouding van het contract problematisch wordt en, zo nodig met preventiemaatregelen, eventueel risicogedrag aan te pakken.

Het niet in acht nemen van de termijnen is te vaak de oorzaak van aangiften van schadegevallen burgerlijke beroepsaansprakelijkheid

Uit de recentste cijfers in verband met de nieuwe polis blijkt dat:

- 2786 externe accountants en belastingconsulenten en 58 stagiairs zijn toegetreden tot de collectieve polis die het IAB bij AXA heeft afgesloten. Gelet op de uitsluiting van de externe accountants en belastingconsulenten die het beroep uitoefenen door middel van een “Big Four”, wijst dat op een toetredingspercentage van meer dan 66 %;
- de ratio “schadelast/premies” ruim de afgesproken 60 % bedraagt;
- de voornaamste oorzaak van de schadelast (kosten en reserves) sinds de inwerkingtreding van de nieuwe polis, het niet in acht nemen van de termijnen is (20 aangiften van schadegevallen op een totaal van 64 hebben betrekking op het niet naleven van termijnen, wat momenteel 40 % van de totale last vertegenwoordigt).

De aanzienlijke schadelast ten gevolge van de niet-naleving van termijnen komt niet alleen voor bij de cijferberoepen, maar ook bij andere beroepen die te maken hebben met resultaatverplichtingen op het gebied van termijnen (vooral advocaten en gerechtsdeurwaarders).

Eenvoudige maatregelen in ieders belang

De resultaatverplichting houdt in dat, eenmaal vaststaat dat het nagestreefde resultaat niet is behaald, de beroepsbeoefenaar automatisch aansprakelijk wordt gesteld, tenzij hij aantoonde dat de niet-uitvoering te wijten is aan onvoorziene omstandigheden of overmacht. Dergelijke omstandigheden doen zich in de praktijk echter zelden voor en zijn moeilijk te bewijzen.

Omdat de wet die deze termijn oplegt de niet-naleving van een termijn doorgaans sanctioneert (door verjaring, onontvankelijkheid van een beroep of een procedurehandeling, ambtshalve belasting of een boete), valt de schade gewoonlijk moeilijk te betwisten, ook al is de omvang ervan niet altijd gemakkelijk aan te tonen (bv. verlies van de kans een proces te winnen, toepassing van ambtshalve belasting in de plaats van een “normale” belasting enz.).

Welbeschouwd is het eigen aan deze schadelast dat de maatregelen waardoor deze, althans gedeeltelijk, kan worden voorkomen, simpel zijn.

De beroepsbeoefenaars kunnen worden gewezen op de talrijke computerprogramma's die vervaldagwijzers kunnen bijhouden en automatische herinneringen laten zien.

De oorzaak van het kwaad ligt elders, namelijk bij het “niet-gezegde”, of veeleer het “niet-geschrevene”, dat zo vaak de relaties tussen de beroepsbeoefenaars en hun cliënten kenmerkt. Het gaat hier over zaken die betrekking hebben op de contractuele relatie en de omvang van de verplichtingen van de beroepsbeoefenaar. Zorgt de beroepsbeoefenaar of de cliënt voor het neerleggen van de balansen bij de NBB? Stel dat een van de partijen de contractuele verbintenis beëindigt, wie zorgt er dan voor de indiening van de btw-aangifte of de belastingaangifte binnen de gestelde termijn? Een cliënt heeft de gewoonte zijn documenten ten huize van zijn accountant af te geven, de accountant wenst hem niet als cliënt te houden: vanaf wanneer is de opdracht beëindigd? De accountant bewaart het dossier van een cliënt, hoewel hij hem heeft laten weten dat hij zijn opdracht niet langer vervult: kan de accountant op beide oren slapen als hij weet dat er geen confrater is die hem opvolgt?

Zoveel eenvoudige situaties waarin elke partij zeker meent te weten wat er met de andere is overeengekomen, zoveel potentiële geschillen indien er iets spaak loopt...

μ

Niettegenstaande dat het bewijs van de contractuele verplichting moet worden geleverd door de partij die de uitvoering ervan vordert (artikel 1315 B.W.), moet toch worden gesteld dat, in een samenleving die zozeer begaan is met de bescherming van de consument, het stilzwijgen niet ten voordele van de beroepsbeoefenaar pleit.

Niet-geschreven en niet-gezegd, zelfs wanneer het bestaan van een contractuele relatie duidelijk is over de verplichtingen van de cliënt en, in voorkomend geval, door tekortkomingen daaraan de accountant niet bij machte is zijn opdracht te vervullen: onmogelijkheid om de btw-aangifte in te dienen wegens het ontbreken van documenten; onmogelijkheid om de jaarrekening af te sluiten bij gebrek aan inlichtingen; onmogelijkheid om bedragen in te boeken bij gebrek aan bewijsstukken...

Voorbeelden te over van gevallen waarin de beroepsbeoefenaar er belang bij heeft de cliënt schriftelijk te waarschuwen voor de gevolgen van langer stilzitten. Met fax en e-mail kunnen dergelijke aanmaningen tegenwoordig informeel, snel en individueel worden verstuurd, vóór de onweerlegbare maar ietwat definitieve aangetekende brief wordt verstuurd, die vaak als *point of no return* wordt ervaren in de vertrouwensrelatie met de cliënt.

Het is vaak met de cliënten waarop men het minst kan rekenen, dat geschillen ontstaan. Tijdens een proces zullen ze niet aarzelen om hun onwetendheid en hun (beweerde) goede trouw in te roepen...

Het moet duidelijk zijn voor de beroepsbeoefenaar dat hij *in alle fasen* van de contractuele relatie stelselmatig gebruik moet maken van een geschrift.

Om tegemoet te komen aan deze bekommernis, stellen wij een aantal typedocumenten ter beschikking op de website van het IAB (www.iec-iab.be).

Het gaat om:

- voorbeelden van begeleidende brieven bij de jaarrekeningen of het detail van bepaalde rekeningen;
- een overzicht van de sancties (vooral geldboetes), met betrekking tot de niet-naleving van de termijnen, betreffende de directe belastingen, de btw, de neerlegging van jaarrekeningen en verschillende administratieve verplichtingen.

De modelbrieven dienen om te worden gekopieerd, aangepast en herschreven in uw kantoor, om zo te beantwoorden aan uw noden en de bijzonderheden van uw cliënten.

De talrijke geldboetes die gepaard gaan met de niet-naleving van de meeste boekhoudkundige en fiscale termijnen, kunnen in bepaalde omstandigheden worden aangegeven of herinnerd aan bepaalde cliënten.

Dit betekent binnen de zakenrelatie van de beroepsbeoefenaar met de cliënt een vormelijkheid die afstand doet van het traditionele "vertrouwensprincipe".

Het behoud van een betaalbare collectieve verzekeringspolis, die door zijn dominante positie op de markt druk uitoefent op de tarieven die in individuele verzekeringspolissen worden toegepast, is zijn prijs waard. ●